

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету інформаційних технологій

Тетяна ГОВОРУЩЕНКО

Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

« 25 »

08

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософські проблеми наукового пізнання

Галузь знань

F – Інформаційні технології

Спеціальність

F5 – Кібербезпека та захист інформації

Рівень вищої освіти

Другий магістерський

Освітньо-професійна програма

Кібербезпека та захист інформації

Обсяг дисципліни

4 кредити ЄКТС

Мова навчання

Українська

Шифр дисципліни

ОЗП.02

Статус дисципліни

Обов'язкова (загальної підготовки)

Факультет

Інформаційних технологій

Кафедра

Кібербезпеки

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРЗ			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
ОД	1	1	4	120	34	16	-	-	18	86	-	-	-	+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Кібербезпека та захист інформації» за спеціальністю F5 «Кібербезпека та захист інформації».

Програма складена

Підпис

д-р. філос. наук, проф.

Вчений ступінь, звання

Наталія ПЕТРУК

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Схвалена на засіданні кафедри кібербезпеки

Протокол від « 25 » 08. 25 № 1

Зав. кафедри кібербезпеки

Підпис

Юрій КЛЮЦ

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету інформаційних технологій

Голова вченої ради факультету

Підпис

Тетяна ГОВОРУЩЕНКО

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2025

2. ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва кафедри	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Зав. кафедри	кібербезпеки		Юрій КЛЬОЦ
Гарант ОП	кібербезпеки		Віра ТІТОВА

3. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Філософські проблеми наукового пізнання» є однією із дисциплін загальної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, очної (денної) форми здобуття вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Кібербезпека та захист інформації» в межах спеціальності F5 «Кібербезпека та захист інформації».

Пререквізити – вихідна.

Кореквізити – професійна практика, кваліфікаційна робота.

Відповідно до освітньої програми дисципліна сприяє забезпеченню:

компетентностей

ІК. Здатність особи розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері інформаційної безпеки та/або кібербезпеки. **ЗК01.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **ЗК03.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК05.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності). **ФК10.** Здатність провадити науково-педагогічну діяльність, планувати навчання, контролювати і супроводжувати роботу з персоналом, а також приймати ефективні рішення з питань інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.

програмних результатів навчання

ПРН1. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами, усно і письмово для представлення і обговорення результатів досліджень та інновацій, забезпечення бізнес\операційних процесів та питань професійної діяльності в галузі інформаційної безпеки та/або кібербезпеки. **ПРН5.** Критично осмислювати проблеми інформаційної безпеки та/або кібербезпеки, у тому числі на міжгалузевому та міждисциплінарному рівні, зокрема на основі розуміння нових результатів інженерних і фізико-математичних наук, а також розвитку технологій створення та використання спеціалізованого програмного забезпечення. **ПРН15.** Зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з проблем інформаційної безпеки та/або кібербезпеки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують до персоналу, партнерів та інших осіб. **ПРН17.** Мати навички автономного і самостійного навчання у сфері інформаційної безпеки та/або кібербезпеки і дотичних галузей знань, аналізувати власні освітні потреби та об'єктивно оцінювати результати навчання.

Мета дисципліни. З'ясування особливостей наукового пізнання, його структури; аналіз пізнавальних процедур і методів, які забезпечують продукування нового знання; розуміння механізмів застосування наукового знання в різних сферах людської діяльності.

Предмет дисципліни. Природа пізнання, сутність наукового знання, його місце в системі культури і комунікації.

Завдання дисципліни. Формування у майбутніх спеціалістів умінь, навичок та компетентностей для з'ясування особливостей наукового пізнання, його структури; аналіз пізнавальних процедур і методів, які забезпечують продукування нового знання; розуміння механізмів застосування наукового знання в різних сферах людської діяльності.

Результати навчання. Здобувач, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вільно *спілкуватись* державною мовою, усно і письмово, для обговорення філософських питань, життєвих цінностей, ведення дискусій, тощо; критично *осмислювати* проблеми в рамках своєї професійної діяльності, критично *оцінювати* інформацію, отриману з різних джерел; зрозуміло і недвозначно *доносити* власні судження до партнерів та представників інших професійних груп

різного рівня; *бути* здатним до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; *мати* навички автономного і самостійного навчання, *аналізувати* власні освітні потреби та об'єктивно оцінювати результати навчання.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин відведених на:		
	лекції	семінарські заняття	самостійну роботу
Тема 1. Філософія пізнання	2	2	10
Тема 2. Особливості наукового пізнання. Наукове знання	2	2	10
Тема 3. Генеза наукового пізнання: історичний аспект	2	2	10
Тема 4. Рівні наукового пізнання	2	2	10
Тема 5. Методи і прийоми дослідження	2	2	10
Тема 6. Динаміка науки, теоретичні моделі та закономірності розвитку науки	2	2	10
Тема 7. Сучасні концепції наукового пізнання	2	2	10
Тема 8. Наукове пізнання і цінності, наукове пізнання в системі культури	2	4	16
Разом:	16	18	86

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1 Зміст лекційного курсу

Перелік лекцій		
Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотація	Години
1	Тема 1. Філософія пізнання Специфіка філософського підходу до наукового пізнання. Філософія пізнання і формування нового наукового світогляду. Наука як специфічна форма наукового пізнання. Соціокультурна обумовленість наукового пізнання. Нове розуміння місця наукового знання в культурі. Інформаційна революція і наукове пізнання. Мислення і наукове пізнання. Позитивістська філософія і спроби методологічного обґрунтування наукового пізнання. Літ.: [1] с. 5-12; [2] с. 7-22; [3] с. 60-91	2
2	Тема 2. Особливості наукового пізнання. Наукове знання Наукове пізнання як форма людської діяльності. Наукове пізнання і культурний контекст. Сутність наукового знання. Знання та інформація. Класифікація форм знання. Особливості наукового знання. Критерії наукового знання. Функції наукового знання. Опис, розуміння, пояснення, передбачення. Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання. Будова і динаміка наукового знання. Природниче, гуманітарне, технічне знання в структурі наукового знання. Фундаментальне та прикладне знання. Наукове знання в інформаційному суспільстві.	2

	Літ.: [1] с. 99-132; [2] с. 23-39; [3] с. 9-50	
3	Тема 3. Генеза наукового пізнання: історичний аспект Донаукове знання і стихійно-емпіричне пізнання. Наукове знання в культурі стародавньої Греції. Становлення науки як теоретичної діяльності. Специфіка наукового мислення та уявлення про природу в середні віки. Світоглядні основи наукового пізнання в добу Відродження. Вплив наукової революції XVI - XVII ст. на розвиток науки. Зміна уявлень про метод наукового пізнання: класична, некласична, постнекласична наука. Наукове пізнання і нове світорозуміння в сучасному світі. Літ.: [1] с. 99-132; [2] с. 23-39; [3] с. 130-144; [7]; [10]	2
4	Тема 4. Рівні наукового пізнання Основні структурні елементи наукового пізнання. Емпіричне пізнання. Теоретичний рівень пізнання та його специфіка. Чуттєве та раціональне в пізнанні. Метатеоретичний рівень пізнання. Парадигмальний рівень дослідження. Філософські засади науки як підвалини наукового пізнання. Система теоретичних засад наукового пізнання. Стиль наукового мислення як система методологічних принципів і нормативів. Форми наукового пізнання. Літ.: [1] с. 137-170; [2] с. 23-39; [3] с. 151-232	2
5	Тема 5. Методи і прийоми дослідження Поняття наукового методу та його значення для науки. Методика дослідницької роботи. Класифікація методів. Наукові методи емпіричного дослідження. Порівняння, спостереження, вимірювання, експеримент. Методи теоретичного дослідження. Абстрагування, ідеалізація, уявний експеримент, гіпотетико-дедуктивний метод, аксіоматичний метод. Загальнологічні методи: аналіз, синтез, індукція, узагальнення, аналогія, моделювання, формалізація. Системний підхід у науковому пізнанні. Структурно-функціональний аналіз у соціально-гуманітарних науках. Літ.: [1] с. 142-150; [2] с. 40-51; [3] с. 232-250	2
6	Тема 6. Динаміка науки, теоретичні моделі та закономірності розвитку науки Основні теоретичні моделі розвитку науки. Специфіка кумулятивного та антикумулятивного підходу до науки. Класичний фундаменталізм в історії науки. Діалектико-матеріалістична модель розвитку науки. Концепція зростання наукового знання К. Поппера. Концепція історичної динаміки науки Т. Куна. Методологія науково-дослідницьких програм І. Лакатоса. "Методологічний анархізм" П. Фейєрабенда. Сучасне наукове пізнання і проблема наступності наукових знань. Загальні закономірності розвитку наукового пізнання. Літ.: [1] с. 51-64; [2] с. 52-125; [3] с. 91-130	2
7	Тема 7. Сучасні концепції наукового пізнання Наукове пізнання як фактор цивілізаційного розвитку. Наукове пізнання і формування нового світобачення у сучасному світі. Синергетика як нова стратегія наукового пошуку. Теорія самоорганізації і методологія пізнання когнітивних, природних і соціальних систем. Глобальний еволюціонізм у системі наукового знання. Міждисциплінарний синтез знань у науковому дослідженні. Формування нової парадигми гуманітарної науки і методологія соціально-гуманітарного пізнання. Літ.: [1] с. 179-200; [2] с. 52-125; [3] с. 250-263; [8]	2
8	Тема 8. Наукове пізнання і цінності, наукове пізнання в системі культури Пізнання і цінності: співвідношення істинності та цінності. Цінності та оцінка. Роль ідеалу в науковому пізнанні. Соціальні, моральні, естетичні, культурні ціннісні орієнтації та їх роль у науковому пізнанні. Осмислення	2

	взаємозв'язку наукових і соціальних цінностей як умова розвитку сучасної науки. Ціннісно-нормативні структури наукового пізнання. Етика науки. Естетичні критерії наукового дослідження. Вплив культурно-історичних факторів на розвиток наукового пізнання. Роль соціальних та антропологічних факторів у розвитку наукового пізнання. Принцип історичності. Наукове пізнання й інші феномени культури. Природа і розвиток наукового пізнання в соціокультурному контексті. Наукове пізнання і релігія. Наукове пізнання і мистецтво. Наука і альтернативні форми знання. Наукове пізнання і суспільство. Літ.: [1] с. 231-247; [2] с. 52-125; [3] с. 263-329; [4]; [5]; [6]; [9]	
Разом за семестр:		16

5.2 Зміст семінарських занять

Перелік семінарських занять

№ п/п	Теми семінарських занять	Кількість годин
1	Тема 1. Філософія пізнання Літ.: [1] с. 5-12; [2] с. 7-22; [3] с. 60-91	2
2	Тема 2. Особливості наукового пізнання. Наукове знання Літ.: [1] с. 99-132; [2] с. 23-39; [3] с. 9-50	2
3	Тема 3. Генеза наукового пізнання: історичний аспект Літ.: [1] с. 99-132; [2] с. 23-39; [3] с. 130-144	2
4	Тема 4. Рівні наукового пізнання Літ.: [1] с. 137-170; [2] с. 23-39; [3] с. 151-232	2
5	Тема 5. Методи і прийоми дослідження Літ.: [1] с. 142-150; [2] с. 40-51; [3] с. 232-250	2
6	Тема 6. Динаміка науки, теоретичні моделі та закономірності науки Літ.: [1] с. 51-64; [2] с. 52-125; [3] с. 91-130	2
7	Тема 7. Сучасні концепції наукового пізнання Літ.: [1] с. 179-200; [2] с. 52-125; [3] с. 250-263	2
8	Тема 8. Наукове пізнання і цінності Літ.: [1] с. 231-247; [2] с. 52-125; [3] с. 263-329	2
9	Узагальнення матеріалу. Тестування	2
Разом за семестр:		18

5.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів полягає у опрацюванні теоретичного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до виконання та захисту лабораторних робіт, здачі практичних завдань, до тестування тощо. Керівництво самостійною роботою здійснює викладач згідно з розкладом консультацій в позаурочний час.

№ тижня	Теми самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання конспекту лекцій та теоретичного матеріалу теми 1.	5
2	Опрацювання теоретичного матеріалу теми 1. Підготовка до семінарського заняття №1.	5
3	Опрацювання конспекту лекцій та теоретичного матеріалу теми 2.	5
4	Опрацювання теоретичного матеріалу теми 2. Підготовка до семінарського заняття №2.	5
5	Опрацювання конспекту лекцій та теоретичного матеріалу теми 3.	5
6	Опрацювання теоретичного матеріалу теми 3. Підготовка до семінарського заняття №3.	5
7	Опрацювання конспекту лекцій та теоретичного матеріалу теми 4.	5

8	Опрацювання теоретичного матеріалу теми 4. Підготовка до семінарського заняття №4.	5
9	Опрацювання конспекту лекцій та теоретичного матеріалу теми 5.	5
10	Опрацювання теоретичного матеріалу теми 5. Підготовка до семінарського заняття №5.	5
11	Опрацювання конспекту лекцій та теоретичного матеріалу теми 6.	5
12	Опрацювання теоретичного матеріалу теми 6. Підготовка до семінарського заняття №6.	5
13	Опрацювання конспекту лекцій та теоретичного матеріалу теми 7.	5
14	Опрацювання теоретичного матеріалу теми 7. Підготовка до семінарського заняття №7.	5
15	Опрацювання конспекту лекцій та теоретичного матеріалу теми 8.	5
16	Опрацювання теоретичного матеріалу теми 8. Підготовка до семінарського заняття №8.	5
17	Підготовка до тестування за пройденим матеріалом.	6
Разом за семестр:		86

6. ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних методів. Зокрема, лекції проводяться традиційним чином: як викладання матеріалу лектором в аудиторії, а семінарські заняття – шляхом дискусій, організації діалогу із здобувачами, проведення тест-контролів з використанням ІТ-технологій, вирішення ситуаційних завдань; самостійна робота (опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до виконання та захисту лабораторних робіт, тестування), з використанням пояснювально-ілюстративних та дослідницьких методів, інформаційно-комп'ютерних технологій та технологій дистанційного навчання.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час лабораторних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу, в т.ч. з використанням Модульного середовища для навчання. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- оцінювання результатів семінарських занять (вирішення ситуаційних завдань, публічні виступи (дискусії), усне опитування);
- тестовий контроль теоретичного матеріалу.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, **не допускається** до семестрового контролю поки не виконає весь обсяг, передбачений Робочою програмою для цього виду роботи. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу, встановленого для кожної структурної одиниці) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який **має** академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача

вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в он-лайн режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до лабораторних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, попередню підготовку протоколу роботи, активно працювати на занятті, якісно підготувати звіт (відповідно до теми роботи), захистити результати виконаної роботи, брати участь у дискусіях щодо прийнятих конструктивних рішень при виконанні здобувачами лабораторних робіт тощо).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Термін захисту лабораторної роботи вважається своєчасним, якщо здобувач захистив її на наступному після виконання роботи занятті. Пропущене лабораторне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати в лабораторіях кафедри у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння здобувачем теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами тестування.

Здобувач вищої освіти, виконуючи лабораторні роботи та тестування, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, плагіат (в т.ч. із використанням мобільних девайсів)). У разі виявлення плагіату в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності **не допускаються**.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (за наявності такого переліку, доцільно вказати рекомендовані курси), які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

9. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Залежно від важливості окремих видів навчальної роботи, і їх ролі у формуванні компетентностей і результатів навчання, визначених освітньою програмою, розробники Робочої програми присвоюють кожному виду навчальної роботи (структурній одиниці) з дисципліни певну кількість балів. При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із встановлених Робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця навчальної роботи може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності **не допускаються**.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти з будь-якого виду навчальної роботи (структурної одиниці) рекомендується використовувати наведені нижче узагальнені критерії:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем	Узагальнений зміст критерія оцінювання
--	--

запланованих ПРН та сформованих компетентностей	
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними приладами та інструментами, прикладними програмами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>помилки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання здобувачів у I семестрі

Аудиторна робота				Контрольні заходи	Семестровий контроль	
Семінарські заняття (мінімум 4 контрольні точки)				Тестовий контроль:	Іспит	Разом балів
1	2	3	4	Т 1-8		
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)						60-100*
6-10	6-10	6-10	6-10	12-20	24-40	
24-40				12-20	24-40	

Примітки: Т – тема навчальної дисципліни;

* За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання результатів тестування з теоретичного матеріалу

Тест, передбачений Робочою програмою, складається із 20 тестових завдань, кожне з яких є рівнозначним. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач, складає 20.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 12 до 20 балів.

Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	0-11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
---------------------------------	------	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Відсоток правильних відповідей	0-59	60-65		66-72	73-82		83-89	90-100		
Кількість балів	-	12	13	14	15	16	17	18	19	20

На тестування відводиться 20 хвилин. Правильні відповіді записуються у талоні відповідей. Здобувач може також пройти тестування і в он-лайн режимі у Модульному середовищі для навчання. При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну **наступного** контролю.

Оцінювання семінарських занять. Оцінка, яка виставляється за семінарське заняття складається з таких елементів: усне опитування здобувача на початку семінару, володіння ним теоретичним матеріалом з теми, активність здобувача у дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо.

Результат виконання кожного практичного та граматичного завдання оцінюється відповідно до таблиці Критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти та рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей з присвоєнням йому відповідної суми балів.

Семестровий контроль (іспит). Підсумковий контрольний захід з дисципліни проводиться в формі іспиту. Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань. Під час іспиту за наданими відповідями виконується оцінювання рівня засвоєння здобувачем матеріалу дисципліни.

Оцінка за підсумковий контрольний захід проставляється викладачем в електронний журнал дисципліни в день здачі іспиту і враховується в автоматизованому режимі при визначенні підсумкової семестрової оцінки здобувача з дисципліни за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС.

Перескладання семестрового контролю з дисципліни з метою підвищення оцінки не допускається.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів вищої освіти (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Питання № 1	12	16	20
Питання № 2	12	16	20
Разом:	24		40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік

A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній вище таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав здобувач з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній здобувачем сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

10. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Мета, завдання і зміст курсу «Філософські проблеми наукового пізнання».
2. Філософія пізнання як галузь філософії.
3. Взаємодія наукового і філософського знання.
4. Позитивізм. Концепція наукового пізнання в «першому» позитивізмі.
5. Емпіріокритицизм (другий позитивізм). Проблема філософського обґрунтування пізнання.
6. Неопозитивістська методологія наукового пізнання. Принцип верифікації.
7. Моделі розвитку науки в сучасній філософії.
8. Концепція зростання знань К. Поппера.
9. Концепція історичної динаміки науки Т. Куна. Поняття парадигми.
10. Концепція науково-дослідницьких програм І. Лакатоса.
11. «Анархістська епістемологія» П. Фейєрабенда.
12. Проблема наступності наукових знань (Дж. Голтон, М. Полані, С. Тулмін).
13. Сутність пізнання: пізнання як відображення.
14. Специфіка філософського підходу до наукового пізнання. Особливості наукового пізнання.
15. Сутність знання. Знання та інформація.
16. Класифікація форм знання. Наукове знання.
17. Функції наукового знання.
18. Будова і класифікація наукового знання.
19. Структура наукового пізнання.
20. Емпіричний рівень наукового пізнання.
21. Теоретичний рівень наукового пізнання.
22. Стратегії наукового дослідження в постнекласичній науці.
23. Наука як форма наукового пізнання.

24. Пізнання і формування наукової картини світу.
25. Історичні етапи розвитку науки. Передумови виникнення науки.
26. Наукове знання в античній культурі.
27. Наукове мислення і середньовічна картина світу.
28. Філософське та наукове знання в добу Відродження.
29. Наукова революція XVI - XVII ст. і зміна уявлень про наукове пізнання.
30. Загальнологічні методи наукового пізнання.
31. Наукова революція кінця XIX - початку XX ст. і особливості наукового пізнання.
32. Наукове пізнання як соціокультурний феномен.
33. Форми наукового пізнання.
34. Особливості соціально-гуманітарного пізнання.
35. Методологія гуманітарного пізнання.
36. Проблема розуміння та інтерпретації тексту в герменевтиці.
37. Філософські засади науки.
38. Наукова картина світу.
39. Наукове пізнання, стиль наукового мислення та його конкретно-історична специфіка.
40. Поняття наукового методу та його значення для науки.
41. Особливості гіпотетико-дедуктивного методу дослідження.
42. Наукові методи емпіричного дослідження.
43. Значення експерименту в науковій діяльності.
44. Наукові методи теоретичного дослідження.
45. Сучасна методологія наукового пізнання.
46. Абстрагування, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод у науковому дослідженні.
48. Гіпотеза як форма теоретичного знання.
49. Аналіз і синтез.
50. Індукція і дедукція.
51. Аналогія, моделювання.
52. Пізнання і цінності.
53. Істинність і цінність. Наукові і соціальні цінності.
54. Сцієнтизм і антисцієнтизм про місце наукового пізнання в культурі.
55. Етика науки. Нормативні основи науки.
56. Наукове пізнання як феномен культури.
57. Класифікація методів наукового пізнання.
58. Наукове пізнання і релігія, філософія і право.
59. Наукове пізнання і сучасний глобалізований світ.
60. Проблема, факт як форми наукового пізнання.
61. Теорія. Концепція. Ідея.
62. Роль математики у розвитку сучасної науки. Побудова математизованих теорій і наукове пізнання.
63. Специфіка технічного, гуманітарного і природничого пізнання.
64. Методологія гуманітарного пізнання.
65. Зміна уявлень про наукове пізнання в інформаційному суспільстві.
66. Філософія як рефлексія над науковим пізнанням.
67. Системний підхід у науковому дослідженні. Як впливає системний підхід на характер наукових досліджень у галузі інформаційних технологій?
68. Когнітивні та соціальні цінності: взаємодія та пріоритети в пізнанні
69. Сучасні інформаційні технології і сучасний світ: гуманістичної свідомості як вимога сучасності.
70. Вплив інформаційних технологій на розвиток науки.
71. Наукове пізнання в системі культури. Соціокультурна обумовленість наукового пізнання.
72. Моделювання як науковий метод. Математичне моделювання.
73. Наукове знання, його особливості.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний процес з дисципліни повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою, яка розміщена в модульному середовищі для навчання.

12. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, ноутбук, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Філософія науки: навчальний посібник/Н. Петрук, О. Гапченко. Хмельницький: ХНУ, 2025. 266 с.
2. Філософські проблеми наукового пізнання: навч. посіб./ З. В. Стежко, С. П. Римар. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 141 с.
3. Філософські проблеми сучасно наукового пізнання: підручник для студентів-магістрів усіх спеціальностей і форм навчання/ Я.В. Тарароєв; О.О. Дольська; Т.М. Дишкант та ін. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2023. 350 с.
4. Value-Normative Dimensions of the Environmental Crisis in the Conditions of War/ Наталія Петрук, Олена Гапченко// Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences, 2024. Том 7. Вип. 1. С. 106-113.
5. Principles of discourse ethics and human existence in times of war/ O. Gapchenko N. Petruk// Anthropological Measurements of Philosophical Research, 2023. Вип. 23. С. 44-54.
6. Аксиологічні орієнтири у філософії сталого розвитку суспільства/ Олександр Поліщук, Наталія Петрук// " Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого". Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2022. С. 47-58.
7. Культурно-історична єдність України з Європою: феномен освітніх та інтелектуальних спільнот другої половини XVI-XVII ст./ Наталія Петрук// Людинознавчі студії. Серія «Філософія». Спецвипуск, присвячений євроінтеграційній тематиці, 2022. С. 130-143.
8. Викладання українознавства у вищій школі як національна потреба/ Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки, 2021. Том 24. Вип. 1. С. 353-365.
9. Етика відповідальності як норма педагогічної діяльності/ Наталія Петрук// Наукові записки Вінницького педагогічного університету. Серія Педагогіка і психологія, 2021. Вип. 68. С. 64-68.
10. Модель ідеального людського життя і світоглядні парадигми української духовності (кінець XVI-XVII ст.)/ Наталія Петрук, Олена Гапченко// Вісник Львівського університету. Серія «Філософсько-політологічні студії», 2021. Вип. 39. С. 22-29.

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Модульне середовище для навчання. URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/>
2. Електронна бібліотека ХНУ. URL: <http://lib.khmnu.edu.ua/>
3. Інституційний репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnu.edu.ua/>

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

Тип дисципліни	Обов'язкова
Освітній рівень	Другий (магістерський)
Мова викладання	Українська
Семестр	Перший
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	4
Форми здобуття освіти, для яких викладається дисципліна	Очна денна

Здобувач, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *бути здатним* до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, зокрема критично *осмислювати* проблеми інформаційної безпеки та/або кібербезпеки, у тому числі на міжгалузевому та міждисциплінарному рівні; *вміти спілкуватися* з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності, персоналом, партнерами та іншими особами), зрозуміло і недвозначно *доносити* до них власні висновки з проблем інформаційної безпеки та/або кібербезпеки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують; *мати* навички автономного і самостійного навчання, аналізувати власні освітні потреби та об'єктивно оцінювати результати навчання, зокрема для провадження науково-педагогічної діяльності.

Зміст навчальної дисципліни. Філософія пізнання. Особливості наукового пізнання. Наукове знання. Генеза наукового пізнання: історичний аспект. Рівні наукового пізнання. Методи і прийоми дослідження. Динаміка науки, теоретичні моделі та закономірності науки. Сучасні концепції наукового пізнання. Аксиологічні проблеми науки. Наукове пізнання як феномен культури.

Пререквізити – вихідна

Кореквізити – переддипломна практика, кваліфікаційна робота

Запланована навчальна діяльність: лекції – 16 год., семінарські заняття – 18 год., самостійна робота – 86 год.; разом – 120 год.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративні, практичні, розвитку критичного мислення, тренінгові, модульно-розвивальні.

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, публічні виступи (дискусії).

Вид семестрового контролю: іспит.

Навчальні ресурси:

1. Філософія науки: навчальний посібник/Н. Петрук, О. Гапченко. Хмельницький: ХНУ, 2025. 266 с.
2. Філософські проблеми наукового пізнання: навч. посіб./ З. В. Стежко, С. П. Римар. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 141 с.
3. Філософські проблеми сучасно наукового пізнання: підручник для студентів-магістрів усіх спеціальностей і форм навчання/ Я.В. Тарароєв; О.О. Дольська; Т.М. Дишкант та ін. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2023. 350 с.
4. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua>
5. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: <http://lib.khmnu.edu.ua/>

Викладач: д-р. філос. наук, проф. Петрук Н.К.